

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate 2016

Marking Scheme

Swedish

Higher Level

Note to teachers and students on the use of published marking schemes

Marking schemes published by the State Examinations Commission are not intended to be standalone documents. They are an essential resource for examiners who receive training in the correct interpretation and application of the scheme. This training involves, among other things, marking samples of student work and discussing the marks awarded, so as to clarify the correct application of the scheme. The work of examiners is subsequently monitored by Advising Examiners to ensure consistent and accurate application of the marking scheme. This process is overseen by the Chief Examiner, usually assisted by a Chief Advising Examiner. The Chief Examiner is the final authority regarding whether or not the marking scheme has been correctly applied to any piece of candidate work.

Marking schemes are working documents. While a draft marking scheme is prepared in advance of the examination, the scheme is not finalised until examiners have applied it to candidates' work and the feedback from all examiners has been collated and considered in light of the full range of responses of candidates, the overall level of difficulty of the examination and the need to maintain consistency in standards from year to year. This published document contains the finalised scheme, as it was applied to all candidates' work.

In the case of marking schemes that include model solutions or answers, it should be noted that these are not intended to be exhaustive. Variations and alternatives may also be acceptable. Examiners must consider all answers on their merits, and will have consulted with their Advising Examiners when in doubt.

Future Marking Schemes

Assumptions about future marking schemes on the basis of past schemes should be avoided. While the underlying assessment principles remain the same, the details of the marking of a particular type of question may change in the context of the contribution of that question to the overall examination in a given year. The Chief Examiner in any given year has the responsibility to determine how best to ensure the fair and accurate assessment of candidates' work and to ensure consistency in the standard of the assessment from year to year. Accordingly, aspects of the structure, detail and application of the marking scheme for a particular examination are subject to change from one year to the next without notice.

RÄTTNINGSMALL SVENSKA 2016

Del I

(Totalt 30 poäng)

1a. Ersätt följande ord och uttryck med andra som betyder samma sak: (3*1 poäng)

Profiterar på *Rätt svar: tjäna pengar genom att utnyttja någons svaghet*
Bitande *Rätt svar: mycket kritisk, skoningslös*
Återvändsgränd *Rätt svar: oframkomlig väg*

1b. Ersätt följande uttryck med ett annat som betyder samma sak: (2 poäng)

Gå på magkänslan (stycke 2)

Rätt svar: Agera instinktivt, utan att reflektera

2. Vad berättar författaren om hur våra sovvanor har ändrats under de senaste 200 åren? (5 poäng)

Rätt svar: Vi sover mindre och mindre, en halvtimme mindre per natt än för fyrtio år sedan; och upp till två timmar mindre än på 1800-talet.

3. Vilka är fördelarna och nackdelarna med positiv och negativ visualisering, enligt artikeln? (5 poäng)

Rätt svar hämtat ur stycke 12-14: Positiv visualisering betyder att man tänker på allt man vill uppnå. Detta tror vissa kommer att hjälpa en att förverkliga målen, medan negativ visualisering betyder att man förutsätter att målen vi har satt upp inte är värda att sträva efter med tanke på hur kort livet är. På så sätt förbereder vi oss mentalt för motgångar och besvikelser. Stoikerna förespråkar återhållsamhet och att vi kontrollerar våra känslor. Där positiv visualisering är en offensiv, målinriktad approach, fokuserar stoikerna på pliktkänsla, integritet, värdighet och sinnesro. Desutom är det enligt dem viktigt att vi inser våra begränsningar och förlikar oss med de vi är.

4. På vilket sätt bär dagens samhälle skulden för den moderna människans vilshenhet, enligt artikeln? (5 poäng)

Rätt svar baserat på stycke 3-8: I dag krävs att människan ska vara flexibel och förändringsbenägen och godta alla omställningar. När man mår dåligt av det tror människor att det är deras eget fel att vi inte uppskattar ett liv i ständig förändring. I vårt moderna samhälle ökar tempot ständigt och, enligt artikeln, är det kontraproduktivt att leta efter botemedlet inom oss själva, eftersom felet i hög grad ligger i samhället.

5. Artikeln nämner den roll coacher respektive stoiker kan spela i våra liv. Förklara dessa roller och förklara vilken du skulle vilja ha som mentor. (5 poäng)

Inledande kommentar om bedömningen av svaren till frågorna 5 och 6:

Frågorna är så formulerade att de inbjuder kandidaten att uttrycka sin uppfattning i frågan. Ett fullgott svar visar så väl dennes som andras åsikter och ger en korrekt bild av de idéer som framförs i texten.

Möjliga svar: Coacher gör inget för att angripa grundproblemen som finns i vår samtid. Istället fokuserar de på den enskildes ansvar att gilla läget, att tro på utveckling och självförverkligande, att lyssna inåt. Denna väg kan vara framkomlig om man lutar starkt på sin egen förmåga till anpassning och tolerans mot stress. Det anses också trendigt, vilket kan få en att framstå som modern.

Stoikerna förespråkar pliktkänsla, självbehärskning och integritet, värdighet och sinnesro, att förlita sig med sig själv. Här finns ingen känslovurm, utan istället ska man godta sakers tillstånd och förbereda sig på att hemska saker kommer att hända. Istället för att hela tiden försöka optimera sin tid och att svara på omgivningens krav inser man att det finns saker bortom ens kontroll. Det är alltså okej att inte hela tiden tidsoptimera och anstränga sig mer. En professionell coach ser dessutom som sin uppgift att tjäna pengar. Något sådant underliggande motiv finns inte i stoicismen.

6. "Prästen har bytts ut mot en psykoterapeut eller coach" (stycke 6).

Diskutera med hänvisning till texten, och även med dina egna åsikter, huruvida du tycker att denna utveckling är positiv eller negativ. (5 poäng)

Möjligt svar: En präst är en auktoritet som leder en församling, det finns alltså en konsensus, en grundidé som alla skriver under på. Samtidigt som tron är personlig kan människan känna tröst i församlingen, att man där delar något av sin vilshet och längtan efter mening och sammanhang. Prästen är inte beroende av en stor församling för att tjäna pengar. Hen drivs av ett kall, att hjälpa människor att finna tröst hos Gud oavsett om de är fattiga eller rika. Inom religionen ligger fokus ofta på frälsning. Detta uppnås inte genom ett själviskt liv, utan genom att vara god mot andra.

En psykoterapeut är anställd för att lyssna på, analysera och ställa en diagnos på patienten. Det är alltså frågan om en individuell vägledning, baserad på en vetenskap. Även psykoterapeuten är avlönad och kan i värsta fall förlänga terapitiden för att tjäna mer.

För coachen är den vilshna människan en källa till inkomst. Hen fokuserar på en individ eller en grupp människor och försöker få dem att anpassa sig till livet in det moderna samhället. Fokuset är på personen själv och dess ansvar att förverkliga sig. Detta är ren

business. Fastän rätt väg vore att trappa ner styrs coachingen av de mål kunden satt upp. Hur realistiska de än kan vara är coachens roll att hjälpa kunden uppnå dessa.

Ett fullgott svar diskuterar pengarnas roll, kall mot business och den vetenskapliga eller trosmässiga grunden till angripssättet. Man bör också diskutera den enskildes ansvar inför sig själva och andra.

Anmärkning:

I del I och II kommer följande kriterier att vägas in i betygssättningen:

1. **Ett tydligt syfte** – kandidaten har förstått frågan och vet hur den ska besvaras – 30%
2. **Ett sammanhängande svar** – kandidaten använder relevant och lämplig fakta ur materialet på ett strukturerat och meningsfullt sätt – 30%.
3. **Språklig klarhet** – kandidaten uppvisar en språkbehandling som med tydlighet och med visst flyt kan uttrycka dennes idéer – 30%.
4. **Formalia** – grammatik, stavning – 10%.

Del II

(30 poäng)

”Vi befinner oss i ett tillstånd där det enda stabila är förändring.”

Diskutera i en uppsats om ungefär 100 ord, där du ger uttryck för dina egna tankar, huruvida du håller med om författarens åsikt.

Om kandidaten håller med skulle ett möjligt svar inkludera ideer såsom:

- den tekniska utvecklingen
- sociala media
- ändrade befolkningsmönster
- nya ekonomiska förhållanden
- den osäkra arbetsmarknaden för alla, men mest för de unga
- Etc.

Om kandidaten inte håller med:

- nationer och folk fortsätter att strida
- rasism finns överallt
- girighet härjar fritt, liksom inskränkthet och våld
- brottsligheten hotar fortsatt tryggheten och samhällsordningen
- tidigare generationer skulle dessutom säga att deras egen tid också präglats av ständiga förändringar
- Etc.

Del III

(40 poäng)

Skriv en uppsats på ungefär 300 ord där du redogör för dina tankar om ett av de två ämnena nedan.

Vi blir till i mötet med andra.

Eller

”Världen kan vara ett ganska hemskt ställe om vi inte arbetar tillsammans för att skapa ett mer jämlikt, mer demokratiskt och mer hållbart samhälle.”

Fintan O'Toole: *The Irish Times* 22 februari 2016

